

VARA KOMMUN

Ledningsplan vid extraordinär händelse

Antagen av kommunfullmäktige den 2016-02-29 § 9
Reviderad av kommunfullmäktige 2017-02-27 § 12

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte	2
1. Mål och ansvar.....	3
1.1 Övergripande mål.....	3
1.2 Kommunens ansvar.....	3
1.3 Geografiskt områdesansvar.....	3-4
2. Risk- och sårbarhetsanalys	5
3. Organisation vid extraordinär händelse	6
3.1 Krisledningsnämnd	6
3.1.1 Aktivering	6
3.1.2 Ansvar	6
3.1.3 Arbetsuppgifter	7
3.1.4 Lokal.....	7
3.1.5 Avveckling	7
3.2 Krisledningsgrupp.....	8
3.2.1 Aktivering	8
3.2.2 Ansvar	8
3.2.3 Arbetsuppgifter	8
3.2.4 Lokal.....	8
3.2.5 Avveckling	8
3.3 Förvaltningarnas och bolagens ledning	9
3.3.1 Aktivering	9
3.3.2 Ansvar	9
3.3.3 Arbetsuppgifter	9
3.3.4 Lokal.....	9
3.3.5 Avveckling	9
4. Externa resurser vid extraordinär händelse.....	10
POSOM	10
Frivillig resursgrupp	10
Socialjouren	10
5. Ledningens funktioner	11
6. Ekonomi.....	12

Inledning

Kommunen är skyldig att analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Detta görs i kommunens risk- och sårbarhetsanalys. Med utgångspunkt i risk- och sårbarhetsanalys ska kommunen vid varje ny mandatperiod även fastställa en ledningsplan som beskriver *hur* sådana händelser ska hanteras.

Ledningsplan vid extraordinär händelse redovisar hur kommunen organiserar sitt arbete samt hur arbetet leds och styrs vid kriser eller extraordinära händelser som inte kan hanteras inom den befintliga kommunorganisationen.

Definitionen av en extraordinär händelse enligt 1 kap 4 § Lag (2006:544) lyder: *”Med extraordinär händelse avses i denna lag en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller landsting.”*

Följande punkter ingår i Ledningsplan vid extraordinär händelse 2015-2018:

1. Mål och ansvar
2. Risk- och sårbarhetsanalys
3. Organisation vid extraordinär händelse
4. Externa resurser vid extraordinär händelse
5. Ledningens funktioner
6. Ekonomi

Uppdateringar och revideringar i ledningsplanen görs inför varje ny mandatperiod, ansvarig för detta är säkerhetssamordnaren.

Syfte

Syftet med ledningsplanen är att kartlägga och samordna de kommunala ledningsinsatserna vid en samhällsstörning eller en extraordinär händelse.

Kommunen ska vara beredd att kunna svara för sin normala samhällsviktiga verksamhet vid såväl extraordinära händelser i fredstid som under höjd beredskap.

1. Mål och ansvar

1.1 Övergripande mål

Kommunens ska ha en omedelbar förmåga att kunna hantera och lindra konsekvenserna av en extraordinär händelse i fredstid. Det innebär att kommunen ska ha en plan för hur kommuninvånarnas behov av vatten, värme, el, vård och omsorg, skola och barnomsorg, information och räddningstjänst ska kunna tryggas vid en extraordinär händelse.

Kommuns övergripande målsättning vid en extraordinär händelse grundar sig i krisberedskapsarbetets tre grundprinciper.

Ansvarsprincipen:

Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvaret för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid en störning i samhället. Regeringen har tydliggjort att ansvarsprincipen även innebär att alla aktörer som berörs av en störning, direkt eller indirekt, som kan bidra till att hantera konsekvenserna har ett ansvar att agera även i osäkra lägen. Ansvarsprincipen innebär också att aktörerna ska stödja och samverka med varandra, detta brukar kallas den utökade ansvarsprincipen.

Likhetsprincipen:

Likhetsprincipen innebär att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Vid samhällsstörningar ska alltså verksamheten fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Närhetsprincipen:

Närhetsprincipen innebär att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

Ovanstående målsättning kräver, utöver kommunledningens förberedelser, också att övriga berörda verksamheter har beslutat om sina verksamhetsmål och att det har upprättats verksamhetsspecifika beredskapsplaner.

1.2 Kommunens ansvar

Vid en extraordinär händelse i fredstid ska kommunen ha en omedelbar förmåga att kunna agera och på så vis lindra konsekvenserna av det inträffade. Det innebär att kommunen ska ha förmågan att leda och samordna kommunens olika verksamheter under samhällsstörningar och krissituationer. Kommunen ansvarar även för att korrekt information sprids till media, allmänhet, drabbade, myndigheter, anställda och andra berörda aktörer.

1.3 Geografiskt områdesansvar

Kommunens geografiska områdesansvar innebär att kommunen ansvarar för att alla de myndigheter och övriga parter som berörs vid en extraordinär händelse samverkar och strävar efter att bedriva sin verksamhet med en gemensam inriktning. Det innebär också att kommunen ska ha en samlad analys över de risker och sårbarheter som finns inom kommunens geografiska

område och kan leda till att en extraordinär händelse inträffar. Detta görs, bland annat, i arbetet med kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys.

Att bistå Länsstyrelsen med en samlad lägesbild ingår också i det geografiska områdesansvaret, samt att verka för att all information till såväl andra myndigheter som massmedia och allmänheten samordnas på ett entydigt sätt.

2. Risk- och sårbarhetsanalys

Kommunen ska analysera vilka extraordinära händelser som bedöms kunna inträffa inom kommunens geografiska område och hur dessa händelser kan påverka de egna verksamheterna. Resultatet ska därefter värderas och sammanställas i en kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys.

Analysen syftar till att medvetandegöra risker och sårbarheter inom kommunens samhällsviktiga verksamheter för att på så vis öka förmågan att hantera olika samhällsstörningar och extraordinära händelser. Syftet är även att kartlägga tillgängliga materiella och personella resurser samt identifiera behov av åtgärder för att förbättra säkerheten. Det gäller att tänka efter innan och analysens största värde ligger därför i arbetsprocessen snarare än i sammanställningen av arbetet. I arbetsprocessen har sakkunniga personer från olika verksamheter deltagit i både workshops och enskilda möten. På så vis har medvetenheten kring krisberedskap hos samtliga inblandade ökat.

Analysen innehåller en beskrivning av kommunen och dess geografiska område, hur arbetsprocessen gått till, kommunens samhällsviktiga verksamheter samt dess kritiska beroenden, risker inom kommunen, sårbarheter och brister inom krisberedskap samt behov av åtgärder utifrån analysens resultat.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen ska ses som en pågående process med årligt arbete, både inom riskhanteringsgruppen och inom respektive verksamhet. En risk- och sårbarhetsanalys ska göras inom samtliga förvaltningar, vilken sedan ska ligga till grund för förvaltningsspecifika beredskapsplaner.

3. Organisation vid extraordinär händelse

3.1 Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden svarar för den politiska styrningen i händelse av en extraordinär händelse. Kommunstyrelsen med ersättare utgör krisledningsnämnden. Krisledningsnämnden har det övergripande ansvaret för att samordna kommunens resurser för att stödja räddningstjänsten, upprätthålla nödvändig försörjning, samt upprätthålla viktiga samhällsfunktioner under en extraordinär händelse. Krisledningsnämnden äger i den egenskapen rätt att överta annan nämnds uppgifter i enlighet med lagen om extraordinära händelser (LEH). Detta beskrivs närmare i *Krisledningsnämndens reglemente*.

Kommunstyrelsens utredningssekreterare ansvarar för dokumentationen i krisledningsnämnden. Utredningssekreteraren ska dokumentera nämndens beslut samt göra en sammanställning över krissituationen, vidtagna åtgärder och oförutsedda kostnader under händelseförloppet.

Rapportering ska ske fortlöpande och sedan presenteras vid närmast följande fullmäktigesammanträde.

3.1.1 Aktivering

Ordföranden i krisledningsnämnden bedömer, efter samråd med kommundirektör, när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Ordföranden har även rätt att fatta beslut i ärenden av brådskande karaktär där nämndens avgörande inte kan avvaktas.

3.1.2 Ansvar

Krisledningsnämnden huvudsakliga uppgift är att tolka och besluta om organisationens roll. Krisledningsnämnden utgör den *normativa ledningen* i kommunen. Den normativa ledningen beslutar i frågor av principiell och övergripande natur samt fastställer inriktning och sätter ramarna för den strategiska ledningen. Besluten kan gälla till exempel verksamhet/ärenden som får stora ekonomiska konsekvenser eller som innebär att viktiga samhällsfunktioner störs, att den kommunala servicen väsentligen reduceras, angelägna miljövärden hotas/spolieras eller betydande intressen påverkas.

Den normativa ledningen har inga strategiska eller operativa uppgifter.

3.1.3 Arbetsuppgifter

Krisledningsnämnden har till uppgift att:

- Tolka kommunens roll och därefter ange inriktning för krishantering
- Informera länsstyrelsens vakthavande beslutsfattare om att krisledningsnämnden trätt i funktion
- Besluta i principiella frågor och om mer omfattande prioriteringar
- Besluta om ekonomiska frågor utanför ram
- Ha upprättad delegeringsordning som är så utformade att erforderliga beslut kan fattas i krisledningsnämndens frånvaro
- Besluta om bistånd till närliggande kommuner
- Ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget och händelseutvecklingen i kommunen samt vidtagna och planerade åtgärder
- Besluta om omfördelning av kommunens resurser
- Beslut om återgång till normal organisation

3.1.4 Lokal

Krisledningsnämnden sammanträder i konferensrummet Huangshan. Om denna inte är tillgänglig sammanträder nämnden i stora sammanträdesrummet på vårdcentralen. Presskonferens hålls i första hand i konferensrummet Huangshan och i andra hand i fullmäktigesalen på konserthuset.

3.1.5 Avveckling

Krisledningsnämnden beslutar när en extraordinär händelse upphör. Krisledningsnämnden avvecklas då och verksamhetsområdena återgår till ordinarie nämnd. Avvecklingsbeslutet anmäls vid närmsta följande fullmäktigesammanträde.

Utgångspunkten för krisledningsnämndens ikraftträdande är tidsaspekten. När någon tidspress inte längre föreligger och så snart den ordinarie organisationen har förutsättningar att leda verksamheten, ska kommunen återgå till normala verksamhetsformer. Krisledningsnämndens måste dock alltid fatta ett formellt beslut om avveckling.

3.2 Krisledningsgrupp

Krisledningsgruppen är beredande organ åt krisledningsnämnden och har det verkställande ansvaret. I krisledningsgruppen ingår kommunens ordinarie ledningsgrupp samt säkerhetssamordnare och kommunikatör.

Krisledningsgruppen kan vid behov även utökas med räddningschef och andra tjänstemän. Kommundirektören anpassar krisledningsgruppens sammansättning beroende av krisens art och omfattning.

3.2.1 Aktivering

Kommundirektör beslutar om att krisledningsgruppen aktiveras.

3.2.2 Ansvar

Krisledningsgruppens huvudsakliga uppgift är att besluta om verkställighet av normativa beslut och insatsernas ram. Krisledningsgruppen utgör den *strategiska ledningen*. Den strategiska ledningen beslutar om verkställighet av normativa beslut, fastställer tidsplaner, resursfördelning och geografiska avgränsningar. Den strategiska ledningen ansvarar också för omvärldsbevakning, samverkan med andra organisationer samt beslut om ”omfallsplaneringens” inriktning.

3.2.3 Arbetsuppgifter

Krisledningsgruppen har till uppgift att:

- Analysera händelsen och skapa en samlad lägesbild över det inträffade
- Skapa en samordnad krishantering i kommunledning och verksamheter med regelbunden informationsdelning
- Skapa och förmedla information internt och externt
- Bereda ärenden och följa upp beslut
- Prioritera åtgärder samt ge uppdrag till förvaltningschefer
- Skapa samverkan mellan berörda myndigheter, företag och organisationer
- Informera Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TiB) om situationen i kommunen
- Genomföra en krisledningsgenomgång vid avlämning till nästa bemanningsgrupp
- Vid behov upprätta en upplysningscentral
- Ansvara för omvärldsbevakning
- Ansvara för dokumentation

3.2.4 Lokal

Krisledningsgruppen sammanträder i konferensrummet Mäntsälä. Om denna inte är tillgänglig sammanträder krisledningsgruppen i stora sammanträdesrummet på vårdcentralen. Presskonferens hålls i första hand i konferensrummet Huangshan och i andra hand i fullmäktigesalen på konserthuset.

3.2.5 Avveckling

Beslut om avveckling av krisledningsgruppens arbete tas av kommundirektör.

3.3 Förvaltningarnas och bolagens ledning

Förvaltningarnas och bolagens ledning utgörs av de ordinarie ledningsgrupperna inom respektive förvaltning och bolag.

3.3.1 Aktivering

Berörd förvaltning/bolag aktiverar sin egen krisledning och meddelar detta till säkerhetssamordnaren.

3.3.2 Ansvar

Förvaltningens/bolagens krisledning utövar den *operativa ledningen* för och inom respektive verksamhetsområde. Hela eller delar av krisledningsgruppen kan vid behov adjungeras till dessa grupper.

3.3.3 Arbetsuppgifter

Förvaltningarnas/bolagens krisledning har till uppgift att:

- Verkställa krisledningsgruppens beslut
- Gemensamt samordna åtgärder och resurser inom sitt verksamhetsområde
- Rekvirera personella och materiella resurser
- Samverka med berörda myndigheter, företag och organisationer
- Ansvara för dokumentation

3.3.4 Lokal

Lämplig ledningslokal utses av respektive krisledning.

3.3.5 Avveckling

Beslut om avveckling av förvaltningarnas/bolagens krisarbete tas av respektive chef.

4. Externa resurser vid extraordinär händelse

Den kommunala krisledningen har ett antal externa resurser till sin hjälp i händelse av en extraordinär händelse, vilka kan nyttjas till olika typer av uppdrag inom krisarbetet.

4.1 POSOM

Till krisledningens förfogande står en beredskapsgrupp för psykiskt- och socialt omhändertagande vid krissituationer, POSOM.

POSOM kan aktiveras av insatschef inom polis eller räddningstjänst, socialchef, krisledningsgruppen, PKL-grupper på sjukhus samt medlemmarna i POSOM:s ledningsgrupp.

I *Handlingsplan POSOM* beskrivs arbetet mer ingående.

4.2 Frivillig resursgrupp

Vara kommun har tillsammans med Essunga och Grästorp en civilförsvarsförening som vid en kris kan bidra med en så kallad frivillig resursgrupp (FRG). Denna grupp består av frivilliga personella resurser som kan avlasta, förstärka, och/eller komplettera samhällets ordinarie resurser vid extraordinära händelser eller händelser som kan medföra allvarliga samhällsstörningar.

FRG har till uppgift att bistå kommunen med praktisk hjälp avseende bland annat transporter och praktiskt förstärkning inom kommunens verksamheter enligt situationens givna direktiv.

FRG aktiveras genom beslut av krisledningsgruppen.

4.3 Socialjouren

I händelse av kris kan behov av beslut/handläggning inom socialtjänstens område uppkomma. Kvällar och helger finns ingen ordinarie personal att tillgå, varför man får vända sig till socialjouren, som tar hand om akuta ärenden. Socialjouren är gemensam för ett antal Skaraborgskommuner och finns placerad i Skövde.

Socialjouren kontaktas efter beslut av krisledningsgruppen.

5. Ledningens funktioner

5.1 Kommundirektör

Vid en extraordinär händelse har kommundirektören, eller dennes ersättare, rätt att bestämma över all verksamhet i kommunen i enlighet med vad krisledningsnämnden beslutar. Det är kommundirektören som ska leda, samordna och planera arbetet i krisledningsgruppen, samt vara kontaktperson till krisledningsnämnden.

Vid extraordinära händelser där krisledningsnämnden inte behöver aktiverats sammankallar kommundirektören krisledningsgruppen och beslut om vilka åtgärder som ska vitas. Kommundirektören gör även bedömningen av behovet av samverkan.

5.2 Förvaltningschef

Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvaret för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid en samhällsstörning eller extraordinär händelse. Med andra ord är förvaltningschef, i möjligast mån, ansvarig för respektive verksamhet även vid extraordinära händelser.

5.3 Säkerhetssamordnare

Säkerhetssamordnaren ingår i krisledningsgruppen och har den samordnande funktionen vid en extraordinär händelse, internt och externt.

Säkerhetssamordnaren har till uppgift att avge lägesrapporter i krisledningsgruppen, samt vara Länsstyrelsens kontaktperson och delta i samverkanskonferenser. Säkerhetssamordnaren ska även kunna hantera RAKEL (RadioKommunikation för Effektiv Ledning) och WIS (Webbaserat InformationsSystem).

5.4 Kommunikatör

Kommunikatören ingår i krisledningsgruppen och har till uppgift att sortera och bearbeta inkommande information, samordna information internt och externt, samt bearbeta och analysera informationsbehovet. Utöver detta ska kommunikatören även kunna förmedla snabb, saklig och samordnad information till media, allmänhet, drabbade, myndigheter, anställda och övriga berörda aktörer. Kommunikatören ska även kunna hantera RAKEL (RadioKommunikation för Effektiv Ledning) och WIS (Webbaserat InformationsSystem).

5.5 Utredningssekreterare

Kommunstyrelsens utredningssekreterare, eller dennes ersättare har till uppgift att dokumentera all viktig information avseende beslut, åtgärder och händelser. Dokumentation ska ske i både krisledningsnämnden och krisledningsgruppen och ska alltid vara sökbar i kommunens diarium/arkiv. Utredningssekreteraren är även ansvarig för att informationen expedieras till berörda.

6. Ekonomi

Samtliga kostnader för krisledningsnämnden, krisledningsgruppen, inklusive de olika funktionerna, samt beslutad verksamhet ska redovisas separat. Det är en nödvändighet för uppföljning och utvärdering samt för en efterföljande kostnadsfördelning mellan stat och kommun. Erforderlig specifikation av kostnadernas art sker på särskilda underkonton i enlighet med kommunens ordinarie ekonomisystem.

Det är angeläget att räddningstjänstkostnader förs separat då dessa ofta vid omfattande och långvariga insatser är föremål för fördelning mellan stat och kommun.